

Nyeste
Sfilderie af Kjøbenhavn.

Syvogtyvende Aargang. No. 41.

Udgivet og redigeret af Fr. Thaarup, Statsraad.

Gorsendes, ifølge Kongel. allernaadigst Tilladelse, med Værposterne.

Loverdagen den 18 Maj 1830.

Riddervæsen i Norden i Middelalderen.

Et Spørgsmaal paatrænger sig Enhver der gjennemgaaer den nordiske Krigsforsatning i Middelalderen, om der da ikke gaves nogle Riddere her i Norden, lig dem, der saa højligten fængsle os i andre Landes Historie fra hin Tid? og Svaret bliver: vel af Navn men heller ikke mere, synes det; thi hvis Herremænd, hvem vi juft ikke havde lært at kende fra den riddersigste Side, vare efter Grams Sigende de rette Riddere her til Lands. Korstogene, der fornemlig fremkalde Riddervæsenet i de sydlige og vestlige europæiske Lande, havde ikke den Indflydelse her i Norden; og skjønt den af Kirkesamlingen i Clermont tagne Beslutning oglaa her skal have gjort Indtryk, var dog Pavemagten for fjern, og Afstanden fra det hellige Land for stor, til at hin religiøse Begejstring kunde yttre sig ret levende hos et roligt, forstandigt og lidet poetisk Folk. Vel skal 1090 en dansk Prinds, Svend, med to Bisper og 1500 Mand, have været med i Gotfried af Bouillons Hær, men det Mørke der hviler over denne Prinds, saa man ikke ret ved hvem han var, men kun gjetter pag en af Svend Estritens Sønner, hvem i øvrigt hverken Saro eller Snorro omtale viser noksom hvor lidet man her til Lands interesserede sig for hin Vaabenfærd. 1107 gjorde vel og den

norske Sigurd fit Søtog til det hellige Land, der forskaffede ham Tilnavnet af Josafat, men dette og en Splint af Christi Kors var og det Eneste, han derfra bragte tilbage, saa at Toget viste ligeaaldiden Indflydelse paa Nordens Riddervæsen, som det synes at have voeret af væsentlige Folger for Muselmanerne. Alt hvad en pavelig Legat formaade, der, understøttet af Esbern Snare 1189, formandede til et Korstog, paa en Herredag i Odense, var at 15 Riddere betegnede sin med Korset, hvoraf dog de tre siden betenkede sig, og funsem kom asted, i Forening med 200 Nordinand. Med hvormegen Kulde man siden betragtede denne Sag i Norge viser intet bedre, end hvad der berettes om Kong Haagen den Gamle, der ikke allene nægtede sin egen Svigersøn Kongen af Castilien Hjælp imod Saracenerne i Spanien, men endog sluttede et Venstabsforbund med en Sultan af Tunis, og hel vel vidste at unddrage sig fra det Øste, han ved sin Krøning havde givet den pavelige Gesandt, Cardinal Carbina, om et Korstog.

Til nogensomhelst Riddereorden, lig dem der i de sydligere Lande skyldte Korstogene deres Oprindelse, finde vi ej heller mindste Spor her i Norden, endskjønt et Slags Riddervæsen unægteligen allerede fandt Sted ved Begyndelsen af 13 Aarhundrede, tildeels vel fremkaldt ved de Danskes Kampe imod de hedenske Folkeslag paa den sydlige og østlige Kyst af Østersøen, hvorved de kom i Forbindelse med Sværdbrødrene og de thyske Riddere i Polen og Preussen, især under Valdemar

Primaner i Slesvig paabrog jeg mig vel en
Sygdom ved en Fest, som min rige Onkel, Kjøb-
mand Hilbert, gjorde der for sin Søn, der havde
taget en Kone, af et af de dengang mest anseete
Kjøbmændshuse i Flensborg, nemlig af det Mat-
thiessenske, da hun kun var 14 Aar gammel, og
dog blev hun en brav, fornuftig Kone. Thi de
24 Netter, som ved samme blevে opdækkede, funde
vel min unge Mave ikke forudsøje. Dog den
duelige Livemedikus Frank befordrede min Helbre-
delse. Tredie Gang, i mit Liv blev jeg syg, paa
Femern, hvor den brave døverende Dr. og Phy-
sikus Thomsen, — en Broder til den paa den
Tid værende duelige Provst, med hvem, og hans
Søn den døverende Raadmand, Postmester og
Byfoged, og dennes Svigersønner, Pastor Ettlen
i Grossenbrode, og hans Svoger Carsten Læfrenz,
Dommer i Todendorf, hvilken sidste stjænkede
mig, sin Skriftefader, en mælkgiivende
ung Ko og nogle og tredive Pund Klø-
verfrø: jeg har levet mange behagelige Dage,—
hjælp mig til min Sundhed, efterat han, Dr.
Thomsen, uden dersor at have forlangt og er-
holdt en tilstrækkelig Godtgørelse, hele 6 Uger
igjennem havde gjort mange Rejsjer fra Burg til
Banuesdorf."

Hvorledes kommer, maa man vel spørge, i
en Tale, paa en kongelig Prinds's Navnedag, til en
højværdig Presterconvents Aabning, over The-
maet: at gjøre nogle, af Kirke og Skole-
væsenet fortjente, os til Evigheden
forudgangne, Mennd bekjendte, en Carsten
Læfrenz fra Todendorf ind med en ung mælkgi-
vende Ko og 30 Pund Kløverfrø? Hvorledes kunne
Kirurister og Mediciner, hvis Navne, ere anførte,
men og ikke mere end deres Navne, og at de have
gaat i Skole hos hans Fader, nævnes som
fortjente af Kirke- og Skolevæsenet. Om Flere,
som Hensler den Eldre, Petri og Svadican, om
Jean Paul Richter, Schiller og Gøthe, thi ogsaa
disse Navne staar ingraveede paa Mindesøllen, er
det vel bekjendt, at Skolen har en stor Fortjeneste
af dem og deres Liv, men ikke, at de paa nogen-
somhæft Maade have viist sig udmerket tæknem-
melige mod denne deres Moder. Jam satis."

Blandede Efterretninger.

Thorvaldsens Monument over Hertug Eu-
gen af Leuchtenberg har siden 12 Marts d. A.
værret aabnet i den St. Michaelske Hoffkirke i
München. Dets Historie er forteligen følgende:
Da Hertugen var død i Febr. 1824 gav den ud-
mærkede Architekt Hr. v. Klenze et Udkast til et
Mindesmærke over ham, paa hvilket den Afdøde
skulde fremstilles, hvorledes han, staende for Gra-
vens Port, havde aflagt al Verdens Værdighed og
Herskab, saaledes at han nu kun havde den Hæ-
ders Laurberkrans han ved mandig Dyd og Hel-
tesind havde erhvervet sig, hvilken han overrakte
Historien, der nu begyndte at optegne hans Dåad.
Enke-Hertuginnen, som bifalde Udkastet, overdrog
Hr. v. Klenze i Henseende til Udførelsen at træde
i Forbindelse med Thorvaldsen. Endskjønt denne
Kunstner ikke var vant til at arbejde efter frem-
mede Udkast, var han dog, efterat nogle af ham
forslagne Forandringer blevé antagne, villig til
at udføre Monumentet paa den Maade, at Figu-
rerne vel i Almindelighed efter hin Godes Angi-
velse, men i det Enkelte frit blevé udkastede og
udførte i Marmor af ham, men de architektoni-
ske Dele forsørgedes i München, efter Hr. v.
Klenzes Legninger. Ogsaa underkastede han sig
den Betingelse, naar de i Rom udførte Statuer
vare oversendte, da selv at komme til München
og være nærværende ved Monumentets Opstilling.
Efterat Thorvaldsens Andeel af Arbejdet var til-
endebragt i Sommeren 1829, og Statuerne i Es-
teraret ankomme til München begyndtes strax paa
Opstillingen af de architektoniske Dele. Da
dette var fuldendt, kom Thorvaldsen til München
i Febr. d. A., men han ønskede nu nogle Foran-
dringer ved Anordningen af Statuerne; og nogle
Uger henrandt førend Afdækningen funde finde
Sted. Hertugens Figur er staande og af 6 Fods
Højde. Bag ved samme er en Gravdør. Paa
højre Side noget dybere og længere fremad er
Historiens Sindbilleder, siddeende. Paa venstre
Side af Hertugens Figur har Thorvaldsen til-
føjet en lidet Gruppe, Livets og Dødens Genier.
En udførlig Beskrivelse og Kritik er af Hr. Schorn
givet i "Kunstblat" for April d. A., — paa danske
i Kjøbenhavn's Posten Nr. 110, 11 og 12. —

Deri tillægges den efter Thorvaldsens egen Idee tilhørende Gruppe den næst ubetingede Ros, og nævnes som en Gjenstaad for alles enstemmige Beundring; hvorimod forskellige Bemærkninger gjøres over de efter en fremmed Ides Evang ud- forte Dele.

— Georg Victor Keller, den antagne og sandsynlige Forfatter af „Stunden der Andacht,” til hvilken han selv dog kun for en Deel vedkendte sig som Forfatter, er født i Aaret 1760, var en Son af en Smed i Waihingen, i det Würtembergiske, som var fattig, men from og retskaffen. Den første Undervisning erholdt han i Stedets Skole, kom derpaa til Benediktiner-Klosteret i Bittingen, senere til Freiburg i Breisgau, og endelig paa Højskolen i Wien, hvor han især studerede Philosophie og Theologie. Han udmerkede sig ved rosverdig Flid, og var, trods den ringe Understøttelse fra Hjemmet, stedse i det glædeste Lune; da han 1778 rejste hjem, traadte han ind i St. Blasii Stift, hvor han allerede som Noviz erholdt Pærestolen i Philosophien. Senere blev han i Stiftet Professor i Mathematik, Diplomatik og Numismatik, og efter Presteordinationens Holdelse, Professor i Kirkeretten og Kirkehistorien. Keller var tilfreds med sin Stilling. Han benyttede med Gver og Klogskab Stiftsbiblioteket, som indeholdt 36,000 Bind, og som han gennemgik i de 25 Aar han op holdt sig i Stiftet. Af denne Virksomhed fremkom flere Arbejder. Senere kom han til Sognet Schluchsen, i den vildste Egn af Schwarzwald, hvor han levede i syv Aar. Her var det, at han skrev sit Hovedværk, det saa vidt udbredte og ofte forkættrede Værk, som vi ogsaa har paa dansk, „Stunden der Andagt.“ Senere forflyttet til Bislicon, og 1806 faldet som Præst til Larau, udkastede han sit Værk: „Ideal für alle Stände.“ — Hvor lidet han i sine Kalds- arbejder som katholik Geistlig var indtaget af Blindhed for sine Troesbekendere, beviser blandt andet det, at han vilde tilvende en Protestant et Stipendum, fordi denne anbefalede sig ved Kund- skaber og gode Forhold. — 1814 blev Keller De-

canus og Præst i Burzach; men Forfolgelser, som han for sin Grimodighed og aabne Charakter maatte taale, foranledigede ham til at nedslægge denne Post. Han blev nu Præst i Pfaffenweiller, hvor han udarbejdede sin „Katholikon,” og begyndte sit ikke fuldendte — „moralisch religiøs Lexicon.”

— 1823 tabte han pludseligen Hukommelsen paa Ord, og det var først efter nogle Aar samme vendte tilbage, hvorpaa han senere fik en Lungesvindset, og efter haarde Lidser døde den 7de December 1827.

(Liter. Miscellen.)

Oplosning paa Gaaden i forrige Nr.

— Ploven. —

Kjøbenhavn Børs, d. 21 Maj 1830.

Hamburg 2 M. — à vista 211	à
Species 211	
Specier folges til 12 Mdm. 10½ f.	
Bank-Disconto 4 pCt.	
Norske Speciesedler	
pr. 100 Specier	155 — Nbd. Sdl.
Svenske Sedler	
pr. Ndir. Rigsgjeld	49 49½ Nbd. Tegu.
4 pCt. Kgl. Oblig. (u. R.)	96½ — Nbd. Sedl.
Dito Dito	92½ — i Banco.
Nationalbank-Obligationer	
(af Laanet 4 Febr. 1820)	102½ — Nbd. r. S.
Dito Dito	108 — i Sedler.
4 pCt. nopsig. Rigsgjeld	
Renter pr. 6 Januar	102 102½ r. S.
6 pCt. norsk Laan	
ved Hambro & Son	104½ — i Banco.
4 pCt. nye norske Obligat. ved	
Dito lydende paa r. S.	100½ 101 r. S.
4 pCt. Dito Dito	100½ 101 i Banco.
4 pCt. nopsig. norske Statsobligat.	66 66½ Nbd. Banco.
3 pCt. nye danske Obligationer	72½ 73 r. Sterl. 10
Asiatiske Compagnies Actier . . .	90 — i Sedler.

Kjøbenhavn. Forlagt af S. Goldin. Trykt i L. S. Jacobsens Bogtrykkerie,
store Kjøbmagergade Nr. 50.

Thorvaldsens Museums
Smastryk-Samling 1830